

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 13 november 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årligt understöd åt föreståndaren för svenska studenthemmet i Paris Lucien Maury.

I en den 12 oktober 1945 dagtecknad proposition, nr 347, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att föreståndaren för svenska studenthemmet i Paris Lucien Maury må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m.m. uppbära ett årligt understöd av 3 000 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Maury, som är fransk medborgare, är född den 26 november 1872;
att han under åren 1901—1908 tjänstgjort såsom universitetslektor i franska språket vid Uppsala universitet;

att han redan under sin vistelse i Sverige men jämväl efter sin återkomst till Frankrike nedlagt ett omfattande upplysningsarbete för att i sitt hemland sprida kännedom om vårt land;

att han år 1931 utsågs till föreståndare för det då nyöppnade svenska studenthemmet i Paris, som under de senaste åren på grund av rådande förhållanden varit och alltjämt är stängt men ånyo torde komma att öppnas, så snart förhållandena det medgiva;

att Maury under de sista verksamhetsåren åtnjutit en avlöning såsom föreståndare för studenthemmet av 45 000 francs för år jämte fri bostad;

att Maury, som för närvarande kvarstår såsom förvaltare av studenthemmets fastighet, på grund av sin höga ålder icke väntas återupptaga sin föreståndarverksamhet;

samt att hans väsentliga inkomst utgjorts av ersättningen för föreståndarsysslan, vartill kommit författar- och översättarhonorar till mindre belopp.

I skrivelse den 9 april 1941 till chefen för ecklesiastikdepartementet har *rådgivande kommittén för svenska studenthemmet i Paris* hemställt, att en årlig pension, förslagsvis å 3 000 kronor, måtte av statsmedel tillerkännas

Maury från och med den dag, då denne komme att frånträda sin föreståndarbefattning. Kommittén har därvid anfört, bland annat, följande.

Maury har i 40 års tid oavbrutet arbetat i svenska intressens tjänst för upprätthållandet och befastandet av de intellektuella förbindelserna mellan Sverige och Frankrike. Under åren 1901—1908 tjänstgjorde han såsom universitetslektor i franska vid Uppsala universitet, varunder han förvärvade en för en utlänning ovanlig förtrogenhet med svensk kultur och svenska förhållanden i allmänhet. Hans intresse för och kärlek till Sverige befastes under denna tid, och redan vid denna tidpunkt började han i sitt hemland mera regelbundet arbeta för en vidgad kunskap om Sverige.

Sedan hans tid som universitetslektor utlöpt, bosatte han sig i Paris, där han verkade dels som journalist, dels som medarbetare i flera franska tidskrifter, företrädesvis *Revue Bleue*. Han fick här ett fritt fält för den verksamhet, åt vilken han skulle ägna återstoden av sitt liv, nämligen upplysning om vårt land i Frankrike och befästande och utökande av kontakten mellan svenskt och franskt intellektuellt liv. Denna hans rika och fruktbara verksamhet tog sig uttryck framför allt i ett antal publikationer om vårt land. Härtill kom ett utomordentligt stort antal längre och kortare artiklar såväl i dagspressen som i olika tidskrifter om Sverige och svenska förhållanden.

Då 1931 det svenska studenthemmet i Paris stod färdigt att öppnas, utsågs Maury till föreståndare för detta, och det är framför allt i denna sin egenskap som han de senare åren utövat en verksamhet, som varit av utomordentlig betydelse för våra förbindelser med Frankrike på den andliga odlingens område. Det svenska studenthemmet har under sin tioåriga tillvaro för kortare eller längre besök mottagit icke blott hundratals svenska studenter utan även äldre akademiker och vetenskapsmän, vilka bedrivit studier vid olika institutioner och vetenskapliga inrättningar i Paris. Här har Maury med sin ingående kännedom om franska akademiska förhållanden varit svenskarna till en ovärderlig hjälp genom att lämna upplysningar och för dem underlätta vägen till de institutioner, de önskat besöka. Genom hans verksamhet har också det svenska studenthemmet, vars uppförande möjliggjorts dels tack vare insamling av medel i hemlandet, dels genom ett av Kungl. Maj:t beviljat penninglotteri, kommit att utgöra en medelpunkt för den svenska upplysningsverksamheten i Paris, och det goda anseende som studenthemmet med rätta åtnjuter såsom ett av de bäst skötta i la Cité universitaire har det Maurys energi, levande intresse och aldrig svikande omvårdnad att tacka för.

Vid sidan av sin befattning som studenthemmets föreståndare har Maury även i andra avseenden med framgång arbetat i svenska kulturintressens tjänst. Här må framför allt nämnas hans verksamhet såsom generalsekretärare i *Fondation Descartes*, i vilken egenskap han bedrivit ett förtjänstfullt och högt uppskattat arbete för översättning, utgivning och distribuering i Frankrike av ett flertal svenska vetenskapliga arbeten, ägnade att därstädes sprida vidgad kunskap om olika sidor av svensk vetenskap. Jämväl under senare år har Maury fortsatt sin verksamhet att i tidskrifter och tidningar genom artiklar belysa olika aktuella svenska förhållanden. Till sist må erinras om hans förra året utkomna *Panorama de la littérature suédoise contemporaine*.

Såvitt känt är, saknar Maury annan stadigvarande inkomstkälla. För en pension åt Maury äro, såvitt kommittén har sig bekant, icke några åtgärder

vidtagna. Vid sådant förhållande och med hänsyn till de stora förtjänster, som Maury ådagalagt i Sveriges intresse, synes det ingalunda obefogat att ifrågasätta, huruvida icke åt honom må tillerkännas en pension av svenska statsmedel, om och då han icke anser sig hava krafter att kvarstå som föreståndare för studenthemmet. Beloppet av denna pension synes kunna förslagsvis bestämmas till 3 000 kronor eller alltså ungefär motsvarande två tredjedelar av den kontanta lön, som han för närvarande är berättigad att åtnjuta.

Kanslern för rikets universitet har i utlåtande den 9 maj 1941 anfört, att det vore önskvärt, att Maury kunde erhålla ett årligt understöd av statsmedel, när han definitivt lämnade föreståndarbefattningen. Då närmare utredning saknades angående hans ekonomiska förhållanden, ansåge sig kanslern icke kunna föreslå något visst belopp som understöd.

I ett den 30 maj 1941 avgivet utlåtande över kommitténs framställning har *statskontoret* anfört följande.

Statskontoret vill erinra, att ämbetsverket i tidigare fall, då det gällt att åt svenska medborgare, vilka icke innehåft statsanställning, bereda pension såsom uttryck av erkännande för en utom statens tjänst bedriven förtjänstfull verksamhet, givit uttryck åt den uppfattningen, att med hänsyn till konsekvenserna i olika riktningar största försiktighet bör iakttagas vid beviljandet av dylika pensioner. Vad nu föreliggande fall beträffar, synes en dylik återhållsamhet vara så mycket starkare motiverad, som det här är fråga om en utländsk medborgare, vilken, frånsett den tid — enligt uppgift åren 1901 —1908 — då han tjänstgjort som universitetslektor i Uppsala, icke synes hava åtnjutit ersättning av statsmedel. Vid sådant förhållande och då erforderlig utredning icke föreligger om vederbörandes behov av understöd, finner sig statskontoret förhindrat understödja den förevarande framställningen.

Sedermera har i en inom *utrikesdepartementet* upprättad, den 24 april 1945 dagtecknad *promemoria* efter en redogörelse för kommitténs förenämnda framställning och däröver avgivna utlåtanden anförts bland annat följande.

I genom utrikesdepartementet infordrat yttrande av den 19 maj 1942 förklarade sig sändebudet i Vichy, envoyén Hennings, på det varmaste tillstyrka framställningen. I fråga om Maurys ekonomiska förhållanden anfördes, att enligt vad som uppgivits för beskickningen Maury vore »i det allra närmaste medellös». Hans väsentliga inkomst utgjordes av den lön, som han upphurit i egenskap av föreståndare för studenthemmet. Denna hade under de sista verksamhetsåren uppgått till 45 000 francs per år utom fri bostad. Dessa inkomster hade utfyllts med författar- och översättarhonorar till såvitt känt mycket blygsamma belopp, vilka med stigande ålder och nedsatt arbetsförmåga för Maury givetvis komme att ytterligare beskäras eller helt bortfalla. Det vore föga sannolikt, att Maury skulle kunna återupptaga sin verksamhet som föreståndare för studenthemmet, när detta en gång ånyo öppnades.

Enligt utrikesdepartementets uppfattning framstår det såsom ytterligt önskvärt att åtgärder vidtagas för att bereda svensk statspension åt Maury, förslagsvis med 3 000 kronor om året. Det är ur svensk synpunkt angeläget, att det svenska studenthemmets verksamhet snarast möjligt ånyo igångsättes.

Det torde därvid ej kunna komma i fråga, att Maury vid sin höga ålder kan återupptaga sitt arbete såsom studenthemmets föreståndare. Det torde höra till de sällsynta undantagen, att en utländsk medborgare med de utomordentliga kvalifikationer, som måste tillerkännas Maury, under så lång tid, i så stor utsträckning och på ett så lyckligt sätt ägnat sina krafter åt att främja svenska kulturintressen i sitt eget land. Den omständigheten, att detta livsverk — frånsett den tid då han tjänstgjorde såsom universitetslektor i Uppsala — utförts utan ersättning av svenska statsmedel, torde ytterligare tala för en sentida gottgörelse i form av honnörspension. Såsom av det föregående framgår, kunna hans ekonomiska förhållanden icke betecknas såsom tillfredsställande.

I utlåtande den 27 april 1945 över nämnda promemoria har *kanslern för rikets universitet* under hänvisning till det tidigare yttrandet och med hänsyn till de i promemorian lämnade upplysningarna om Maurys ekonomiska förhållanden tillstyrkt, att åtgärder vidtoges för utverkande av en statspension åt honom å 3 000 kronor årligen.

Statskontoret har i utlåtande den 8 maj 1945 anfört, att ämbetsverket ansåge sig böra vidhålla den principiella inställning i frågan, åt vilken statskontoret tidigare givit uttryck. För den händelse emellertid skäl skulle anses föreligga för tillmötesgående av framställningen, syntes därvid böra ifrågakomma ett årligt understöd å högst 2 400 kronor, varmed några tilläggsmånader icke borde följa.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Under mer än fyrtio år har föreståndaren för svenska studenthemmet i Paris Lucien Maury på olika områden utövat en omfattande och högt uppskattad verksamhet till främjande av de kulturella förbindelserna mellan Sverige och Frankrike. Såväl genom sitt eget författarskap som genom översättningar till franska av svensk litteratur har han bidragit att i sitt hemland öka kännedomen om Sverige och svenska förhållanden. Härtill kommer jämväl det förtjänstfulla arbete, som han nedlagt såsom föreståndare för svenska studenthemmet i Paris, i vars tillkomst han även tagit verksam del. I betraktande av Maurys betydelsefulla insatser till gagn för svenska intressen synes det befogat, att han såsom erkänsla härför vid frånträdan vid sin föreståndarbefattning erhåller ett årligt understöd av svenska staten. Då omständigheterna inom en relativt snar framtid torde möjliggöra ett återupptagande av studenthemmets verksamhet men Maury på grund av sin ålder icke härvid torde kunna återtaga utövningen av föreståndarbefattningen, synes redan vid innevarande riksdags höstsession böra inhämtas medgivande till årligt understöd åt Maury från den tidpunkt han lämnar befattningen. Understödet, som torde böra utgå från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., synes skäligen böra bestämmas till 3 000 kronor för år utan rörliga tilläggsförmåner.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Maury under åren 1901—1908 tjänstgjort såsom universitetslektor vid Uppsala universitet. I övrigt har Maury icke innehaft anställning inom riket eller i svenska statens tjänst. Ett årligt understöd åt Maury under hans återstående livstid skulle således

väsentligen få karaktären av honnörspension. Utskottet har tidigare i olika sammanhang företrätt den uppfattningen, att stor återhållsamhet måste iakttagas vid beviljande av dylika pensioner. När utskottet likväl funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har detta skett med beaktande av att Maury under en mångårig verksamhet på olika områden nedlagt ett betydelsefullt arbete på främjandet och befastandet av de kulturella förbindelserna mellan vårt land och Frankrike, icke minst i sin egenskap av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris. I likhet med föredragande statsrådet finner utskottet det således befogat, att Maury som erkänsla för sina insatser i svenska intressens tjänst beredes ett årligt understöd vid frånträdandet av nämnda föreståndarbefattning. I betraktande av de speciella förhållandena i förevarande fall synes ett beslut om understöd åt Maury knappast behöva medföra några icke önskvärda konsekvenser. I fråga om beräkningen av understödets belopp har utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 13 november 1945.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar Åkerberg, Sundvik, Friggeråker, Leander, Löfgren, Fahlander och Petersson i Karlskrona;

från andra kammaren: herrar Svedman, Andersson i Munkaljungby, Johnsson i Kastanjegården, Sundberg, von Seth, Persson i Norrby* och fru Humla.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
